

מושב הראשון של הכנסת השישית הסתיים. היה זה אך טבעי כי שבוע האחרון יזעזע בסימן התופעה החריפה היחידה בכנסת זו: קיום סיעת-היחיד של העולם הזה — כוח חדש.

ההיכרות העיקרית בשבוע האחרון נסב על חוק-לשון-הרע. רוב הנואמים הזכירו את הטענה כי החוק היה מכחן כולו נגד השבועון המסויים, ודבר סיעתנו הפך, על כן, מרכז התיכוח כולו (ראה איגרת ראש-המערך).

ביום האחרון התנהל ויכוח על הצעת אי-אמון לממשלה על רקע כלכלי. בתיכוח זה מצאנו הזדמנות להכריז מחדש על עמדתנו העקרונית, השונה מעמדת כל שאר הסיעות (ראה מסגרת), ואילו דברי תשובתו של ראש הממשלה הסתיימו בתיכוח עימו.

המושב כולו נגמר בנואם-סיום חגיגי של יו"ר הכנסת, קדיש לזו, שרוב חלקיו היו קשורים קשר אמיץ בפעולתנו שלנו:

● הוא תבע להוסיף יום נוסף בשבוע לעבודת הכנסת, כדי לאפשר סידורי-עבודה העשויים לצמצם את העדרות החיכים משיבות המליאה. נגד העדרות זו ניהלה סיעתנו מלחמה-יחידה עקשנית ורצופה, ובכך עוררה על עצמה את רוגזם של שאר החיכים.

● הוא ניסה ארוכות להצדיק את שינוי תקנון-הכנסת, שנועד לחסל כמעט לגמרי את זכות הסיעות הקטנות להעלות הצעות-לסדר-היום והצעות-חוק-פרטיות. בדיחה על כך ציין הכתב הפרלמנטארי של הצופה בפה מלא את אשר ידוע לכל: מטרתו היחידה של שינוי זה לשים מחסום בפני יוזמות סיעתנו במישור חיוני זה.

● הוא ציין את העלייה המדהימה במיספר השאלות בכנסת זו, לעומת הכנסות הקודמות. היינו הגורם הישיר לעלייה ברוכה זו של ביקורת הכנסת על פעולות הממשלה. לא זה בלבד שאנחנו הגשנו יותר שאלות מכל סיעה אחרת בכנסת, אלא שיוזמתנו דירבנה גם את הסיעות האחרות ללכת בדרכנו.

כל זה לא הגביר, כמובן, את הפופולאריות של סיעתנו בכנסת. חוששני שכתום המושב לא היינו ארוכים יותר מאשר בתחילתו.

רצח זתולים וטרמפ לחיילים

שאלתה האחרונה במושב זה נגעה לרצח חתולים. שאלנו את שר-הפנים מדוע יצתו פרס חגיגי לזוג עובדים של עיריית תל-אביב, שהציעו שיטה יעילה יותר לרצח אכזרי זה.

סגן-השר ענה כי ההרג דרוש, מפני שהחתולים מפצים את מחלת הכלבת. לפי מיטב

תהיה רחבת-הכנסת (אשר בה אסור למפגינים לערוך הפגנות) במישכן החדש. הפעם נחלנו נצחון מהיר. בקריאה הסופית הביאה הועדה מפה, שקבעה בבירור מה תהיה הרחבה. לפיה, מותר יהיה להפגין בכביש רופין, וגם מול שער הכנסת עצמה, מעבר לכביש הגישה.

בכל זאת הצבענו נגד החוק, מתוך גישה עקרונית כי אין להגביל את זכות ההפגנה החוקית.

לעומת זאת נחלנו כשלוש בעניין הקרוב לבנו. לפי דרישת הסטודנטים, הציע שר-העבודה יגאל אלון, חוק שיעניק להבא תגמולי-מילואים לסטודנטים המשרתים בימי חופשתם, גם אם לא עבדו במשך השנה. תבענו במליאה להכניס שינויים בחוק זה, המשכנו ולחמנו על כך (ללא הצלחה) בהצעת העבודה, והשבוע נימקנו את הסתייגויותינו בעת הקריאה הסופית.



לזו

אורי אבנרי: ... אנו מציעים לעשות חוק טוב לחוק

יותר טוב. העניין הוא כזה: מגייסים סטודנט למילואים ב תקופת חופשתו. זוהי התקופה היחידה בשנה בה הוא יכול לעבוד. לכן יש לפצות אותו באופן סביר על ההכנסה ה ממשית שיכול היה להשתכר, ומבחינה זו אנו מציעים שני תיקונים שהם קטנים, אבל חשובים מאד לסטודנטים, להם נוגע הדבר.

(א) החוק המוצע אומר כי המינימום לחישוב שכרו של סטודנט שאינו עובד יהיה 260 לירות. אנו אומרים כי בדרך כלל סטודנט, אם הוא משתכר, אינו משתכר סכום כה מיני מלי. הוא משתכר סכום גדול יותר, כי הוא מהווה כוח עבודה מעולה יותר. אנו מציעים, איפוא, להעלות את ה מינימום הקיים ל-350 לירות.

מבחינת אוצר-המדינה מדובר על סכום קטן למדי, אבל לסטודנטים הנוגעים בדבר זהו דבר חשוב מאד.

(ב) החוק אומר שאם עבד סטודנט במשך ארבעה חודשים שקדמו לשירותו במילואים, ייחשב שכרו לפי מה שהשתכר בתקופה זו. כאן יש עניין של הגיון. אם סטודנט עבד לפני גיוסו למילואים, הרי כמעט בכל המיקרים עבד בתקופת חופשתו המוקדמת, לפני שנה. על כן אנו מציעים שהבסיס לחישוב שכרו יהיה השכר שהשתכר בחופשתו הקודמת.

לא אורהבים אותנו

אבל אין אוננו של הבית כרויה לבעיות הסטודנטים הצעירים. הסתייגויותינו נדחו ברוב גדול, כשרש הקמוניסטים וח"כ ליברלי אחד (יוסף תמיר) מצביעים עימי.

למי מעלים את המס?

הממשלה ניסתה בכל כוחה להעביר בשבוע האחרון, בכל שלוש הקריאות, חוק המעלה את תיקרת מס-העסקים העירונית מ-2000 ל-5000 ל"י. כרגיל, התחלק הבית בין "שמאל", שהצדיק את ההצעה בלטה, לבין "ימין", ששלל אותה. אנחנו נקטנו עמדה שונה לגמרי. הנה החלק העקרוני של נאומנו (אשר כלל, נוסף על כך, ניתוח משפטי-מקצועי ממצה של ליקויי החוק):

אורי אבנרי: הנושא האמיתי של הוויכוח הזה הוא המצב ברשויות המקומיות.

משק-הכספים של הרשויות המקומיות כושל. המנגנון תופח ומתנפח. הכנסת מתרעה. מבקר המדינה מזהיר, אבל ללא הועיל.

החובות גדלים. הגרעונות מצטברים. כספי-הציבור מתבזזים באופן משווע בגלל כפילויות והעדרי-עול. משרדי-הפנים אינו מצליח להשתלט על האנדרלמוסיה.

המחלה מתפשטת. במקום לנתח, לקטוע אברים — מנסים פה ושם לרפא את המחלה במריחת מישחה. מבטיחים כי ברשות מקומית פלנטית יוחלף ראש-העיר. מציעים כי בעיר מלמונית תפוזר המועצה ותכונן ועדה קרואה לניהול ענייני העיר. טוענים כי הפתרון יבוא אם תינתנה להאזות ממשלתיות בסכומים עצומים לרשויות המקומיות.

החלפת ראש-העיר או מימון ממשלתי לא יפתרו את הבעיה. מיבנה הרשויות לקוי ביסודו. יש יותר מדי רשויות מקומיות. קיימות כפילויות בין הרשויות ובין משרדי-הממשלה. יש לכן לאחד רשויות מקומיות; לצמצם את המנגנונים ולהביא ליעולו של המנגנון שישאר; לארגן ביצוע על בסיס ארצי; להעביר את כל עניני המסים לידי הממשלה, שתרכז את כל הגבייה.

וברור שרוב המפלגות אינן מעוניינות לבצע ניתוח זה, מפני שבמישור המוניציפלי יש הסדר כללי של "שמור לי ואשמור לך". אם במישור הממלכתי יש עוד זיקה כלשהי ליעול, יש פיקוח מטעם הציבור, מטעם מבקר-המדינה, מטעם הכנסת, הרי במישור המוניציפלי יש חופש מוחלט להסדרים מפלנטיים בלתי-מוגבלים, על חשבון הציבור.

לכן, במקום הניתוח הדרוש, באים ומציעים מדי פעם תיקונים שוליים.

... למעשה תחול ההעלאה על כולם. זו אולי הטענה העיקרית. 5000 ל"י אינן מהוות סכום גדול לעסק גדול. אם בנק דיסקונט ישלם 5000 לירות, לא יזאב לבו של אף אחד מאתנו. אבל הנסיון לימד אותנו שכאשר מעלים את התיקרה — הכל עולה.

לא האמידים ביותר ישלמו יותר, אלא בסופו של דבר תחול ההעלאה העיקרית על הקטנים ביותר, שהם הרוב בכל ציבור של משלמי המסים. בעל המלאכה הקטן, המשלם כיום 60-50 לירות — לו יעלו את הסכום פי שניים. לכן, אם בכלל משאירים את המס — הזה — היו צריכים לפחות לבטל אותו לגבי כל השכבה הנמוכה, שההכנסות הצפויות ממנה אינן עומדות בשום יחס לביזבוז העצום הכרוך בגביית המס ממנה.

... אילו היו מקבלים את הצעתנו לאיחוד המסים למיניהם, אפשר היה למנוע עיוותים. אפשר היה לקבוע כי מסי-העסקים יהיה צמוד לרווחיו של בעל-העסק, או לפחות להעניק הנחות לעסק חדש או חסר-רווחים, ולא לקבוע את שיעורי-המס רק לפי גודל המחזור או ממדי המלאכה והעסק. אפשר היה למנוע תשלום מס כפול. בנסיבות אלה, ולמרות התיקונים החיוביים הפזורים בהצעת החוק, נצביע נגד קבלתו.

כנסת נכבדה, כנסת ריקה

ק"ג גח"ל ואנחנו הצבענו נגד הצעת-החוק. ידענו, כמובן, שכל הדמגוגים והדוקטריני רים יתנפלו עלינו למחרת היום בשצף-קצף ויטענו בדבריהם כי יצאנו להגן על הבורגנות העשירה. ואכן, כך קרה. קול העם אמר זאת בפירוש.

ידעתי, אין בכך כל אמת. קמתי והשתמשתי בזכותי לשאול שאלה נוספת: "האם כבוד סגן-השר, דווקא כאישיות דתית, מסכים עימי כי יש משהו פגום ובלתי-חינוכי ביותר בכך שנותנים פרס למי שמשכנל שיטות של הרג — ואפילו של חיות?" התשובה: שלילית.

שאלתו אחרת שלנו שבענו בשבוע האחרון:

● מי הדיף את דו"ח צ"מ? שר-התחבורה ענה, מבלי לחייך, שאינו יודע. כל ילד יודע, כמובן, כי הדו"ח של מיכאל צור הודלף עליי צור עצמו.

● ההלוואות לחברת "סופרפיין": שר-התחבורה טען כי לא נגרם נזק למדינה עליי הערבות הממשלתית להלוואות-ענק אלה. הוא סירב להגיב על השמועות שהיו בעניין זה חילווקי-דיעות בין משרדי-הממשלה עצמם.

● תחבורה בשבת: שר-המטרה אישר את טענתנו כי קצין-משטרה גבוה הזמין את נציגי חברות-האוטובוסים והזהיר אותם לבל ישכירו אוטובוסים בשבת לנסיעה לשפתי-ים. לשאלתנו הנוספת: "על פי איזה חוק פעל הקצין?" השיב השר כי אסור לאוסור בוסים להשכיר "שלא לפי הרשיון". זוהי תשובה שהעידה על חוסר-ידיעה גמור של העניין, כי שר-התחבורה כבר אישר בכנסת כי השכרת האוטובוסים היא חוקית. פעולת המטרה היתה, לא ספק, בלתי-חוקית לי גמרי, נבעה מאינטרס קואליציוני של מפא"י.

● הכאת ערבים: שר-המטרה אישר כי שני ערבים הוכו במרכז הרצל, האשמים אותרו, והוגש נגדם משפט.

● טרמפ לחיילים: שר-האוצר אישר שהיתה הוראה לכל הרכב הממשלתי לי אסוף חיילים-טרמפיסטים, הוסיף שאין ביי קורת על מילוי הוראה זו. ביקשתי ממנו בשאלה נוספת, להוציא חוזר חדש, שידגיש חובה זו. פינחס ספיר הבטיח לעשות זאת, אם אפנה אליו בכתב. עשיתי זאת. (אגב, כדאי שחיילים שאינם נאספים עליי רכב ממשלתי ריק ירשמו לעצמם את מיספר הרכב, וידועו לנו על כך).

● ה"כת" של העובר: מדוע נדרש עובד ממשלתי לציין בטופס-הקבלה מה זהו ומה ה"כת" שלו? תשובת שר-האוצר: הדבר דרוש, כדי להסדיר את ימיה-המנוחה של העובדים. יש הבדל בין חגו של נוצרי-אורתודוכסי, למשל, לבין חגו של נוצרי-קאתוליק. (בחו"ל לחמו היהודים בשצף-קצף לאיטור הזכות הדת בכל טופס ממשלתי שהוא).

● ניכוי ממשכורת: בתשובה לשאלתנו, הודיע סגן שר-הפנים כי עיריית תל-אביב הפסיקה לנכות משכר עובדי העירייה תרומת-חיובה בלתי-חוקית לבניין בית עובדי העירייה.

● נסיגת שרים בשבת: האם נכונה הידיעה כי שר-הממשלה נוהגים להחליף את שלטי-המיספר של מכוניותיהם הממשלתיות, כאשר הם נוסעים בהן בשבת? תשובת פינחס ספיר: "איננו מתעניינים מה עושים השרים בשבת".

כן ענה סגן שר-הפיתוח על סידורי-הבטיחות לעובדים במתח חשמלי גבוה, ושר-התחבורה ענה על ארבע שאלות שלנו בקשר להרכבת מכוניות בישראל ולשאלתה על רישוי מכוניות באמצעות מוסכים מוסמכים.



מועמר להריגה

הזכות להפגין ושרות המילואים לסטודנטים

שבוע שעבר עמדנו בראש ההתקפה על התיקון בחוק חסינות בנייני הכנסת. ועדת הכנסת רצתה או, בקריאה ראשונה, שנשאיר בידיה את הסמכות הבלעדית לקבוע מה